

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Черчик Наталії Леонідівни
«Формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі
фахової підготовки», представленій на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта
(галузь знань 01 Освіта/Педагогіка)**

Актуальність теми дисертації. У Концепції розвитку охорони здоров'я населення України зазначено про необхідність удосконалення системи підготовки і підвищення кваліфікації й атестації фельдшерів, покращення розвитку медсестринства. Вивчення міжнародного досвіду з питань підготовки медичних працівників засвідчує, що ефективно використання медсестринських і фельдшерських кадрів сприяє значному покращенню якості, доступності й економічності надання медичної допомоги населенню, раціональному використанню ресурсів у галузі охорони здоров'я, профілактиці захворювань.

Нині гуманізація свідомості, усвідомлення людиною сенсу свого буття в духовному й практичному перетворенні світу, морально-ціннісне ставлення до всього живого на нашій планеті й поза нею стають етико-правовим імперативом науково-практичної, суспільної, культуро-творчої та освітньої діяльності. Відтак, у сучасній медичній освіті актуалізується проблема формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки. Необхідність формування якої викликана сучасними тенденціями становлення біоетичних цінностей суспільства й оновленням цілей, змісту та технологій медичної освіти, що знайшло відображення в нових освітніх стандартах, орієнтованих на становлення компетентностей, у тому числі в плані набуття медичними працівниками гуманістичної моральної позиції.

Проведений дисертанткою аналіз джерел з окресленої проблеми довів, що формування і розвиток біоетики, що зумовлені підсиленою увагою до прав людини (в медицині – це права пацієнта, досліджуваного і т. д.) і

створенням нових медичних технологій, які призводять до багатьох проблем, що потребують вирішення, як з точки зору права, так і моралі висвітлені у науково-педагогічній літературі лише частково. Тому актуальною стає орієнтація системи медичної освіти на вдосконалення змісту і технологій підготовки затребуваних і конкурентоздатних медичних фахівців, що мають стійкі біоетичні орієнтації, адекватні тенденціям розвитку суспільної свідомості та є значущими для майбутньої професійної діяльності.

З огляду на вищезазначене дисертаційне дослідження Черчик Н. Л. *«Формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки»*, має як теоретичний, так і практичний характер, є своєчасним і актуальним.

Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами університету та кафедри. Дослідження виконувалося в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки і професійної освіти Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського «Методологія і технологія моніторингу якості педагогічної діяльності» (державний реєстраційний номер 0108U001064), а також входить до плану наукової роботи Вінницького медичного коледжу імені акад. Д. К. Заболотного «Формування професійної компетентності у студентів через впровадження інноваційних технологій навчання та вдосконалення навчально-виховного процесу самостійної та творчої активності викладачів та студентів» (протокол № 1 від 11 вересня 2012 р.).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 5 від 26.10.2016 р.) й узгоджено в бюро Міжвідомчої Ради з координації наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології України (протокол № 1 від 31.01.2017 р.).

Достовірність та наукова новизна отриманих результатів. Аналіз представленого до захисту наукового дослідження та публікацій

дисертанти дозволяють дійти висновку про наукову обґрунтованість і достовірність викладених авторкою результатів.

Достовірність одержаних результатів досягнута дисертанткою завдяки використанню значної кількості наукової літератури (218 найменувань, з них 12 – іноземною мовою). Цінність роботи полягає у розробленні та впровадженні в процес фахової підготовки фельдшерів методичного забезпечення педагогічних умов формування біоетичної культури.

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації Черчик Н. Л. визначається як теоретичними так і практичними результатами наукового пошуку. Найбільш важливі результати, одержанні в дослідженні, та їх наукова новизна полягають у наступному:

– *вперше* визначена суть і структура біоетичної культури, важливої для професійної діяльності майбутнього фельдшера; введено змінене відповідно до основної ідеї досліджуваної проблеми трактування поняття «Біоетична культура» стосовно діяльності майбутніх фельдшерів; визначені, теоретично обґрунтовані, розроблені та практично реалізовані педагогічні умови формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів: збагачення змісту навчальних дисциплін відомостями міждисциплінарного характеру для підготовки майбутніх фельдшерів до майбутньої професійної діяльності; активізація навчальної діяльності методами інтерактивного навчання, спрямованих на формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів; розроблена і реалізована програма спеціального курсу «Основи біоетики», орієнтованого на формування у майбутніх фельдшерів ціннісного ставлення до біоетичних знань і гуманістичних норм майбутньої професійної діяльності;

– *удосконалено* процес формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у медичному коледжі як педагогічного супроводу засвоєння ними біоетичних цінностей сучасного суспільства; технології формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів методами інтерактивного

навчання, спрямованих на практичне освоєння біоетичної культури та гуманістичних норм професійної поведінки майбутніх фельдшерів;

– *подальшого розвитку* дістали: проблема формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів, критерії та показники рівнів сформованості біоетичної культури майбутніх фельдшерів у контексті їхньої професійної діяльності.

Практична цінність результатів дослідження полягає в тому, що: реалізований в освітній практиці критерійно-оцінний інструментарій вивчення рівнів сформованості біоетичної культури майбутніх фельдшерів;

– представлене педагогічне і методичне забезпечення освітнього процесу у вигляді навчальної програми спеціалізованого курсу «Основи біоетики», спрямованої на засвоєння студентами суті біоетичної культури майбутніх фельдшерів;

– запропоновані методичні рекомендації щодо вивчення основ біоетики в процесі фахової підготовки фельдшерів у медичних коледжах, що сприяють організації рефлексивно-творчої навчальної діяльності майбутніх фельдшерів із застосуванням методів інтерактивного навчання.

Використання результатів роботи. Результати дослідження впроваджені в освітній процес Вінницького медичного коледжу імені акад. Д. К. Заболотного (довідка № 316 від 17.09.2020 р.), Бердичівського медичного фахового коледжу (довідка № 204 від 12.10.2020 р.), Гайсинського медичного фахового коледжу (довідка № 142 від 21.09.2020 р.), Могилів-Подільського медичного фахового коледжу (довідка № 01/415 від 05.10.2020 р.), Погребищенського медичного фахового коледжу (довідка № 01 37/190 від 02.10.2020 р.).

Основні положення дисертаційного дослідження можуть бути використані в організації освітнього процесу в медичних закладах освіти з метою формування біоетичної культури під час вивчення таких дисциплін як «Основи філософських знань», «Медична біологія», «Внутрішня медицина», «Хірургія», «Акушерство», «Гінекологія», «Сімейна медицина»

та спецкурсу «Основи біоетики», в науково-педагогічних дослідженнях із теорії та методики професійної освіти, післядипломної освіти та підвищення кваліфікації фельдшерів.

Особиста участь авторки в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі.

Дисертацію виконано на кафедрі інноваційних та інформаційних технологій в освіті Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, професор кафедри інноваційних та інформаційних технологій в освіті Коношевський Леонід Леонідович.

Дисертаційна робота Черчик Н. Л. є самостійно виконаною та завершеною науковою працею, в якій викладено авторський підхід щодо формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки. Усі наукові положення, що виносяться на захист, сформульовані авторкою особисто.

Особистий внесок дисертантки в статтях написаних у співавторстві Коношевським Л. Л. «Проектна діяльність у підготовці майбутніх фельдшерів у медичному коледжі», полягає в дослідженні проєктної технології й особливості її упровадження в біоетичну підготовку майбутніх фельдшерів у медичних коледжах; «Використання квест-технологій у підготовці майбутніх фельдшерів» – у розроблені навчальних матеріалів освітніх та веб-квестів з метою формування професійних компетентностей майбутнього фельдшера; «Ділові та рольові ігри як метод формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів» – у визначені особливості методу ділових і рольових ігор, аналізові переваг їх використання у формуванні в майбутніх фельдшерів біоетичної культури; «Метод конкретних ситуацій (Case study) у підготовці майбутніх фельдшерів у медичному коледжі» – в обґрунтуванні методу конкретних ситуацій (Case

Study) як одного із ефективних методів формування професійних компетентностей та особистісних якостей майбутнього фельдшера.

Повнота викладення матеріалів у публікаціях положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Результати дослідження Черчик Наталії Леонідівни опубліковані в 19 наукових публікаціях, з яких: 5 статей у фахових виданнях України, 1 – у періодичному науковому виданні інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу, 2 – у збірниках наукових праць і матеріалах конференцій, 8 – в іноземних виданнях, 1 навчально-методичний посібник і 2 методичних рекомендацій.

Апробація основних результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи обговорювалися й дістали ствердну оцінку на 9 міжнародних, 1 Всеукраїнській і 1 Регіональній науково-практичних та науково-методичних конференціях, зокрема на *міжнародних* науково-практичних конференціях «Innovations and modern technology in the educational system: contribution of Poland and Ukraine» (Sandomierz, 2017), «The Third International scientific congress of scientists of Europe» (Vienna, 2019), «Perspectives of science and education» (New York, USA, 2019), «Science progress in European countries: new concepts and modern solutions» (Stuttgart, Germany, 2019), «Scientific achievements of modern society» (Liverpool, United Kingdom, 2019), «Pedagogy and Psychology in the globalization – 2019» (Budapest, 20019), «Modern science: problems and innovations» (Stockholm, Sweden, 2020), «Topical issues of the development of modern science» (Sofia, Bulgaria, 2020), «Dynamics of the development of world science» (Vancouver, Canada, 2020); Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми сучасної науки та наукових досліджень» (Вінниця, 2017); Регіональній науково-методичній конференції «Сучасні педагогічні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців у коледжах і технікумах: досвід, проблеми, перспективи» (Вінниця, 2017).

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Дисертаційну роботу 18.10.2020 р. було перевірено на ознаки плагіату програмним засобом «Unicheck» в Інформаційно-обчислювальному центрі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Результати перевірки: схожість: 2,79%; коефіцієнт цитування: 0%; вилучень: 8,3%. Виявлені в роботі запозичення не мають ознаки плагіату і є правомірними. Під час перевірки посилань знайдено наявні окремі збіги з власними публікаціями, термінологією та посиланнями на літературу.

Наукова робота Черчик Н. Л. є результатом самостійних досліджень здобувачки, відзначається змістовністю, обґрунтованістю ключових позицій, не містить елементів запозичень без посилання на джерело та відповідає принципам академічної доброчесності.

Оцінка структури дисертації, її мови та стилю викладення. Структура дисертації ретельно продумана, логічно побудована й складається зі вступу, з трьох розділів, кожний з яких характеризується певним внеском в обґрунтування, розроблення та експериментальну перевірку педагогічних умов і моделі формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки; висновків і списку використаних джерел до кожного розділу. Загальний обсяг дисертації становить 312 сторінок, основний текст дисертації викладено на 170 сторінках, ілюстративний матеріал представлено в 16 таблицях на 7 сторінках і 10 рисунках на 5 сторінках. Додатки викладено на 104 сторінках.

Дисертація виконана грамотною українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі (точність, логічність, лаконічність, зрозумілість, зв'язаність, цілісність, завершеність). Рукопис дисертації чітко структурований, характеризується завершеністю тексту кожного з трьох розділів, належною мовностилістичною грамотністю. Матеріали дисертації оформлено відповідно до вимог до текстів наукового характеру.

Дисертаційна робота Черчик Н. Л. за своїм рівнем наукової новизни, систематизацією матеріалу, висновками та пропозиціями становить завершене та самостійно виконане наукове дослідження. Зміст дисертації відповідає спеціальності 015 – Професійна освіта. Робота виконана в межах визначених теми, мети та завдань, а одержані наукові та прикладні результати щодо педагогічних умов формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки і розробленої на їх основі моделі, є значним внеском у теорію та методику професійної освіти.

ВИСНОВОК

На підставі розгляду дисертації, наукових публікацій, в яких висвітлено основні результати наукового дослідження, а також урахувавши результати фахового семінару кафедр інноваційних та інформаційних технологій в освіті й педагогіки, професійної освіти та управління освітніми закладами Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (09.11.2020 р., протокол № 10), визначено, що дисертація Черчик Н. Л. є завершеним науковим дослідженням, виконана на високому рівні, містить наукові положення та нові науково обґрунтовані теоретичні та практичні результати проведених здобувачкою досліджень, що сприяють підвищенню якості підготовки фельдшерів у процесі фахової підготовки.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленої кваліфікованої наукової праці на правах рукопису та виконано здобувачкою особисто. У дослідженні одержано нові науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати в галузі професійної освіти, що в сукупності є суттєвими для теорії і практики якості підготовки фельдшерів в освітньому процесі медичних коледжів.

Дисертація Черчик Наталії Леонідівни *«Формування біоетичної культури майбутніх фельдшерів у процесі фахової підготовки»* відповідає

вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», та вимогам Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167) та рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта.

Головуюча фахового семінару:

завідувач кафедри педагогіки,
професійної освіти та управління
освітніми закладами,
доктор педагогічних наук,
професор

Акімова О. В.

Рецензенти:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри інноваційних
та інформаційних технологій

Шевченко Л.С.

кандидат педагогічних наук,
доцент, завідувач кафедри інноваційних
та інформаційних технологів в освіті

Кобися В.М.

« 24 » 11 2020 р.